

Posudek oponentky
na disertační práci JUDr. Jakuba Holečka na téma:

**Postavení finančních institucí v novém insolvenčním zákoně v kontextu úpravy
komunitárního práva**

Autor předkládá k posouzení disertační práci o rozsahu 212 stran vlastního textu. Přílohami práce jsou abstrakt disertační práce (českém a anglickém jazyce), seznam tabulek a grafů a podrobně členěný seznam studijních pramenů.

Autor zvolil jako své disertační zadání téma náročné, přeshraniční a dosud nepříliš teoreticky zpracované. Jeho úkol nebyl proto nikterak snadný a disertační práce je vítaným příspěvkem do odborné diskuse.

Systematika práce je velmi podrobná a propracovaná. Těžištěm práce jsou její část druhá a třetí. Druhá část se zabývá finančními institucemi v postavení věřitele a část třetí finančními institucemi v postavení úpadce. Jistou systematickou nevyváženost představuje rozsah části první a druhé.

Ve stručném úvodu autor zdůrazňuje hospodářský význam tématu a jeho nedostatečnou odbornou propracovanost, stanovuje cíle svého zkoumání a jeho metody a současně popisuje zamýšlený obsah jednotlivých kapitol. Mj. si klade za cíl zabývat se pojmy zcela novými (jako je např. pojem hypotéční podstata).

Studium vlastního tématu začíná autor prologem, v němž se zabývá insolvenčním právem obecně. Nejprve se zde srovnává stará a nová úprava. Autor rekapituluje obecně známé nedostatky staré úpravy, které vedly k jejímu nahrazení, zabývá se i dalšími vlivy a trendy v oblasti řešení úpadku. Své výklady autor obohacuje o přehledné statistiky (např. o průměrných délkách trvání konkursního řízení, či o nárůstu počtu zahájených řízení po nabytí účinnosti insolvenčního zákona), u kterých však není uveden zdroj uváděných údajů a chybí v nich státy jako je Německo a Rakousko.

V této části autor rovněž rozebírá legální definice pojmu finanční instituce a zajištění věřitelé. V případě finančních institucí se autor věnuje bankám, a to důvodně, neboť jak sám uvádí, je právě banka nejčastější věřitel s vysokou výší pohledávek, a to pohledávek nejlépe vymahatelných. Správně autor připomíná, že mezi tyto subjekty nepatří jen banky - české akciové společnosti, ale celá řada subjektů dalších, zejm. pak bank s bankovní licencí, získanou v některé členské zemi EU, resp. EHP působících na našem území na základě tzv. jednotné licence. Pojmu zajištěných věřitelů se autor věnuje logicky, protože právě banky patří typicky mezi věřitele, jejichž pohledávky mají hmotněprávní zajištění. Pokud jde o zajištěné věřitele, autor nejprve zdůrazňuje pojmový rozdíl staré a nové úpravy a nepomíjí zajištění zřízené obdobným právem podle zahraniční úpravy. K problému finančního zajištění ve smyslu § 323a an. ObchZ autor uzavírá, že se na něj insolvenční zákon nevztahuje.

První část práce je věnována zvláštním povinnostem finančních institucí v insolvenčním řízení. Autor zde pouze stručně připomíná povinnosti těchto institucí v případech, kdy nevystupují v řízení ani jako věřitelé ani jako dlužníci a mají poskytnout insolvenčnímu správci součinnost potřebnou pro úspěšný výkon jeho funkce.

Část druhá má být podle autorova záměru postupně věnována situacím, ve kterých se finanční instituce jako věřitel může octnout. Tuto systematiku však autor důsledně nedodržuje a tak po výkladech ohledně předlužení ručitele, následují výklady povahy obecné (věřitel jako subjekt a účastník insolvenčního řízení či vliv účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení na postavení věřitele). Jakkoli všechny zmíněné otázky jsou předmětem zkoumané problematiky, výkladům by prospěla jejich logická posloupnost. Kladně naopak hodnotím zařazení a zpracování Kapitoly 7., ve které se autor zaměřuje na instituty insolvenčního práva, které mají v nové právní úpravě posílit postavení věřitelů. Začíná přitom od obecných principů, deklarovaných v ust. § 5 insolvenčního zákona. Dále se zabývá odpovědností za škodu ve vztahu k věřitelům, širšími možnostmi započtení pohledávek dlužníků a věřitelů (včetně aktuální novelizace) a dalšími otázkami a prokazuje přitom hlubokou znalost popisovaných problémů, opřenou o studium dostupných odborných pramenů. Mezi nová oprávnění věřitelského výboru patří rovněž souhlas k uzavírání smluv o úvěrovém financování, kterému se autor věnuje v samostatné Kapitole 8. Správně přitom zdůrazňuje odpovědnost insolvenčního

správce ve smyslu ust. § 37 odst. 3 insolvenčního zákona a současně i praktickou využitelnost a efektivitu takového postupu např. pro dodávky nezbytné pro běžný provoz podniku dlužníka - úpadce.

Další autorovy úvahy jsou věnovány způsobům uplatňování pohledávek se zaměřením na pohledávky zajištěné. Velmi podrobně se autor věnuje přihláškám pohledávek, resp. přihláškám zajištěných pohledávek. Praktickou otázkou, kterou autor neopomněl zpracovat, je sankce za nadhodnocení přihlášené pohledávky. Tuto úvahu autor uzavírá negativním hodnocením obligatorního uplatňování těchto sankcí a bylo by proto žádoucí, kdyby v rámci ústní obhajoby zmínil jiné event. řešení problému přihlášení nadhodnocené pohledávky. Kvalifikovaně je rovněž zpracována poznámka, v níž se autor věnuje popírání pohledávek věřiteli, resp. nemožnost takového (přímého) postupu věřitelů podle nového insolvenčního zákona. Se stejnou pečlivostí hodnotí autor rovněž další změny, zavedené insolvenčním zákonem (zejm. uspokojování věřitelů z majetku ve vlastnictví třetích osob). Desátá kapitola je věnována neplatnosti a neúčinnosti právních úkonů úpadce (v titulu chybí, že jde o právní úkony úpadce), v níž autor opět podrobně srovnává starou a novou právní úpravu těchto institutů v souvislosti se zajištěnými pohledávkami.

Další partie se zabývají různými otázkami týkajícími se způsobu řešení úpadku (mj. vlivem věřitelů na volbu způsobu, rozdílům v postavení věřitelů v závislosti na způsobu řešení úpadku). Autorův výklad začíná podrobným popisem a analýzou změn právní úpravy, které se dotýkají postavení věřitelů (zejm. zajištěných). Další rozsáhlá partie je potom již věnována jednomu z těchto způsobů - reorganizaci. Autorův výklad je přitom přehledný a postupně se zabývá reorganizací a postavením zajištěných věřitelů v ní v logické posloupnosti tohoto způsobu řešení úpadku. Následuje analogický autorův výklad o oddlužení, resp. o postavení věřitelů v něm. V obou těchto partiích autor opět prokazuje výbornou orientaci v popisované problematice.

Třetí část práce je věnována druhému – osobitě zvolenému – předmětu autorova zájmu. Zabývá se finančními institucemi v roli úpadce. Výklad začíná zkoumáním použitelnosti práva evropských společenství na úpadek finančních institucí, resp. řešením kolize vnitrostátní a evropské právní úpravy, vynětím úpadku finančních institucí z působnosti Nařízení Rady (ES) č.1346/2000. Autor správně postihl a

zdůraznil problém absence kolizního ustanovení o insolvenčním řízení s cizím prvkem (mimo EU, resp. EHS). Možné inspirační zdroje pro budoucí, jak autor zdůrazňuje nezbytnou změnu zákona, jsou v této pasáži textu uvedeny.

Následující 14. část práce se pak v podrobnostech zabývá úpadkem úvěrových institucí, jejichž pojmové vymezení je vyjádřeno v úvodu této partie. (V 2.části své práce, která je věnována legálním definicím se touto otázkou autor nezabývá.) Závěr vyslovený na str. 158 by proto zasluhoval podrobnějšího vysvětlení. Autor správně nejprve věnuje pozornost základnímu předpokladu použití insolvenčního řízení pro předmětné instituce, tj. ztrátě licence (nebo povolení) úvěrové instituce. Další výklady v této partii lze hodnotit jako fundované, zpracované kvalifikovaně a autor opět prokazuje velmi dobrou právní úpravy tuzemské i evropské. Kladně je třeba ocenit i to, že autor přehledně zařazuje a odděluje výklady ohledně posouzení úpadku úvěrových institucí, které je v pravomoci (autor uvádí: „ v působnosti“) tuzemských soudů a případy, kdy úpadek tuzemským soudem zjišťován není, a to v důsledku uplatnění fikce úpadku. Následující 15.část práce je věnována Úpadku pojišťoven a vnitrostátních (tuzemských) zajišťoven. Podobně jako v předchozí části jde o fundovaný výklad všech podstatných institutů, včetně příhraničních otázek.

Své obecné závěry a teze vyslovuje autor v závěrečném shrnutí, v němž současně zdůrazňuje základní přínosné změny nové úpravy českého insolvenčního práva, a to i jeho konfrontací s právem evropským. Věcně pak práci uzavírá abstrakt v českém a anglickém jazyce.

Konstatuji, že hodnocená práce je zdařilým dílem, jímž autor prokazuje schopnost samostatného vědeckého bádání.

Celkově hodnotím disertační práci JUDr.Jakuba Holečka jako práci, která svým rozsahem, obsahem i způsobem zpracování splňuje požadavky kladené na tento druh prací a je proto způsobilá být předmětem ústní obhajoby, v jejímž rámci by se měl autor vyjádřit k otázkám zmíněným v tomto hodnocení shora.

V Praze dne 6.května 2010

Doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.

oponentka disertační práce